

Regionale aanpak luchtkwaliteit

SAMEN VOOR SCHONE LUCHT IN HAAGLANDEN

PLAN VAN AANPAK 2026

Regio
Haaglanden

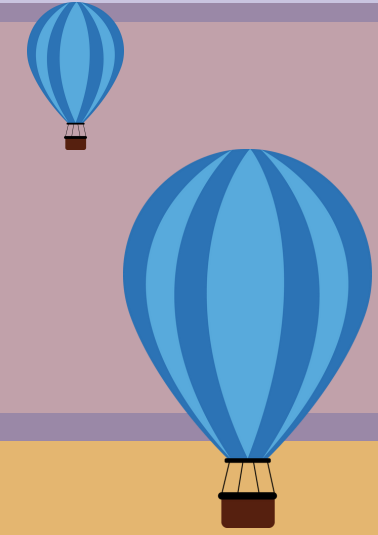

Januari 2026, GGD Haaglanden

Inhoudsopgave

Inleiding: Hoe werken we samen verder aan schone lucht in Haaglanden in 2026?

1. Aanleiding
2. Waarom verder aan de slag in 2026?
3. Hoe verder aan de slag in 2026?
4. Samen voor schonere lucht

Aanpak: Wat hebben we eind 2026 samen gerealiseerd?

1. Wat hebben we eind 2026 opgeleverd?
2. Routekaart 2026

Randvoorwaarden en verantwoordelijkheden

1. Rollen en verantwoordelijkheden GGD Haaglanden 2026
2. Inzet GGD Haaglanden
3. Wat vragen we van gemeenten?
4. Wat levert het gemeenten op?
5. Rimpeleffecten door samen te werken aan schonere lucht

Bijlagen

1. Waar komen we vandaan?
2. Blootstelling, gezondheidsschade en emissie 2023

Inleiding: Hoe werken we samen verder aan schone lucht in Haaglanden?

Aanleiding

Regio Haaglanden heeft als **ambitie om gezondheidsschade van luchtverontreiniging fors terug te dringen**. In 2023 bracht GGD Haaglanden het rapport '[Luchtverontreiniging in de regio Haaglanden](#)' uit. Daaruit bleek dat blootstelling aan luchtvervuiling hoger is dan gemiddeld in Nederland wat zorgt voor een vroegtijdige sterfte van 375 dagen en daarbij behorende ziektelast (GGD Haaglanden, 2023). Op geen enkel adres in de regio werd op dat moment voldaan aan de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) advieswaarden (2021). Met de wettelijke aanscherping van de Europese (EU) grenswaarden 2030 is het van belang om extra in te zetten op schonere lucht. Om dat te bereiken is er de afgelopen 1,5 jaar gezamenlijk met 9 gemeenten, GGD Haaglanden en de Omgevingsdienst (OD) Haaglanden gewerkt aan de uitvoering van het Plan van Aanpak '*Samen voor schonere lucht in Haaglanden*' uit 2024. Dit plan is gebaseerd op 5 aanbevelingen die GGD Haaglanden doet in het rapport '[Luchtverontreiniging in de regio Haaglanden](#)'. Meer informatie over de blootstelling, emissie en gezondheidsschade is ook opgenomen in de bijlagen.

Naar aanleiding van dit rapport zijn de 9 gemeenten, GGD Haaglanden en de OD Haaglanden een **Regionale samenwerking op luchtkwaliteit** met elkaar aangegaan. GGD Haaglanden heeft een plan van aanpak geschreven, waar in 2024 en 2025 uitvoering op is geweest. Dit heeft geresulteerd in een eindnota, en 4 bijbehorende eindproducten op schoon en emissieloos bouwen, schone en emissieloze mobiliteit, houtstook en gevoelige bestemmingen (zie deze in de bijlagen).

Op dit moment zitten we in de implementatiefase van deze producten, en komt op het thema glastuinbouw een vervolg op de uitwerking. Daarbij worden samenwerkingen tussen de organisaties en verschillende domeinen belangrijker, en breiden we deze uit tot een nog steviger netwerk op luchtkwaliteit in de regio en daarbuiten. **Luchtvervuiling stopt immers niet bij grenzen, en veroorzaakt ook onder wettelijke en gezondheidskundige normen nog veel gezondheidsschade.**

Waarom verder aan de slag in 2026?

Net als luchtvervuiling over grenzen heen gaat, hebben goede samenwerking en het inspireren van elkaar een rimpeleffect. De Regionale aanpak luchtkwaliteit richt zich in 2026 op de volgende punten:

- 1 De **Europese richtlijn luchtkwaliteit is aangescherpt** waardoor de wettelijk toegestane concentratie voor stikstofdioxide (NO₂) en fijnstof (PM_{2,5} en PM₁₀) in Nederland vanaf 2030 strengere normen gelden. Dit geeft ook knelpunten in regio Haaglanden, waar op een aantal plekken nog niet aan deze nieuwe wetgeving wordt voldaan. Het is belangrijk dat extra maatregelen genomen worden om aan de nieuwe regelgeving te voldoen. Bij een (dreigende) overschrijding van de grenswaarde moeten gemeenten een omgevingsprogramma gaan opstellen. Daarnaast kan dit invloed hebben op de woonopgave.
- 2 **Samen staan we sterker**; hoe beter we samenwerken, des te meer we kunnen bereiken. Luchtvervuiling kent veel verschillende bronnen; en geen enkele organisatie heeft invloed op alle bronnen. Samenwerking zorgt ervoor dat maatregelen nog beter op elkaar aansluiten en het bereik en daarmee het effect groter is. Ook creëren we meer bewustwording onder inwoners, bij bedrijven en bij overheidsorganisaties.
- 3 Schone lucht realiseren vergt een lange adem en aanpak op veel verschillende bronnen, door inwoners, bedrijven en de overheid, op vele niveau's. **Op dit moment is de gezondheidsschade van luchtvervuiling nog steeds groot**. Het is dus letterlijk van levensbelang om maatregelen te blijven nemen.
- 4 De landelijke [nota gezondheidsbeleid 2025](#) onderschrijft het belang van extra beleidsinzet op een betere luchtkwaliteit vanuit gemeenten.

Hoe verder aan de slag in 2026?

Door elkaar te blijven informeren, inspireren en activeren kunnen we samen schonere lucht in Haaglanden realiseren. Het is dan van belang om de juiste argumentatie en ondersteuning te faciliteren.

- 1 De **blootstelling en emissie** van stikstofdioxide (NO₂) en fijnstof (PM_{2,5} en PM₁₀) in Haaglanden wordt opnieuw in kaart gebracht met cijfers van 2023. Dit geeft voortgang, alsook ook de knelpunten in regio weer, en zal laten zien hoe we ervoor staan richting schone en gezonde lucht.
- 2 **Gezondheidsschade en sterfte** veroorzaakt door luchtvervuiling zal voor de regio en de gemeenten opnieuw berekend worden met cijfers van 2023.
- 3 **Implementatie** van de eindproducten vanuit het advies is een proces dat in 2026 doorloopt. Hierbij zal ondersteuning worden geboden vanuit GGD Haaglanden middels het organiseren van 3 bijeenkomsten (2x online en 1x live). Emissieloos bouwen wordt in 2026 georganiseerd door gemeente Den Haag, waarbij de GGD ook aansluit. Ook is er ambtelijk wens om een regionaal luchtmeetnet verder te verkennen.
- 4 **GGD Haaglanden** is adviseur voor de gemeenten op het gebied van luchtkwaliteit en gezondheid en kan geraadpleegd worden door gemeenten bij adviesvragen. Ook zal ze als verbindende organisatie blijven fungeren op een Regionale aanpak luchtverontreiniging, en inzetten op het verstevigen van een Regionaal netwerk op luchtkwaliteit.

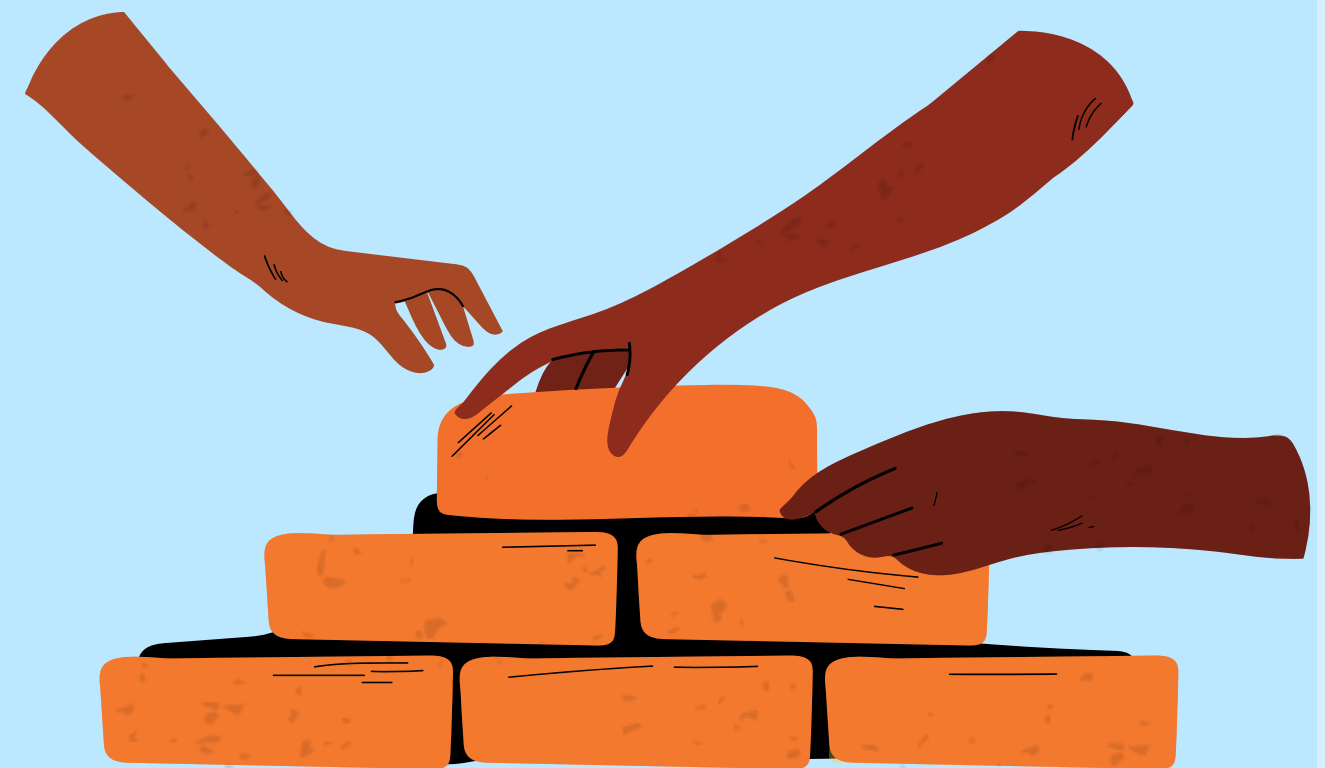

Samen voor schonere lucht

In 2024 en 2025 hebben we samen met OD Haaglanden een versteviging op samenwerking tussen 9 gemeenten (op het sociale en fysieke domein) opgezet. Daarnaast is er samenwerking met de Metropoolregio Rotterdam- Den Haag (MRDH) verkend en is verbinding gelegd met Greenport West-Holland (glastuinbouw).

Door **samenwerkingen in 2026 te verstevigen en verder uit te breiden** kunnen we veel meer bereiken. Hieronder wordt benoemd hoe GGD Haaglanden hier in 2026 verder op inzet.

- Met PZH onderzoeken hoe we hier in Zuid-Holland vervolg aan kunnen geven.
- Met het SLA onderzoeken hoe we hier in Nederland vervolg aan kunnen geven (kunnen andere regio's van ons leren?)
- Meer samen met GGD'en in Zuid-Holland optrekken op het gebied van luchtkwaliteit.
- Uitbreiden van netwerk regiogemeenten door kennis met afdelingen te maken die raken aan luchtkwaliteit (mobiliteit).
- Met MRDH verder verkennen
- Met Greenport West-Holland verder verkennen

Aanpak: Wat hebben we eind 2026 samen bereikt?

Wat hebben we eind 2026 opgeleverd?

Doel: Om de luchtkwaliteit in de regio verder te verbeteren, is structurele samenwerking tussen gemeenten, provincie Zuid-Holland, GGD Haaglanden, Omgevingsdienst Haaglanden en andere partners noodzakelijk. Luchtvervuiling kent veel verschillende bronnen en stopt niet bij gemeentegrenzen. Door kennis en middelen te bundelen kunnen we effectieve maatregelen met elkaar realiseren, zoals we in 2025 hebben laten zien. Hier gaan we in 2026 mee verder door het opleveren van de volgende producten:

1. **Nieuwe kaarten met blootstelling** (per buurt) en **gezondheidscijfers** (per gemeente en gemiddeld over Haaglanden) over het jaar 2023
2. Nieuwe **emissiegegevens** (per gemeente en gemiddeld over Haaglanden) over het jaar 2023
3. Verdere implementatie van eindproducten kunnen **faciliteren** bij gemeenten
4. Verdere **aandacht voor luchtvervuiling** en bewustwording onder inwoners
5. In te zetten op **versteving van samenwerkingen** en uitbreiden van het netwerk
6. Een versterking van samenwerking en verduurzaming op het thema **glastuinbouw** door aan te sluiten op bestaande netwerken in de glastuinbouw, en koppeling te maken met luchtverontreiniging en gezondheid

Routekaart 2026: Wanneer leveren we wat op?

Eerste kwartaal:

- Levert GGD Haaglanden nieuwe kaarten met blootstelling en gezondheidscijfers over het jaar 2023
- Levert GGD Haaglanden nieuwe emissiegegevens over het jaar 2023
- Organiseert GGD Haaglanden met OD Haaglanden een vervolgbijeenkomst over voortgang en implementatie eindproducten.

Tweede kwartaal:

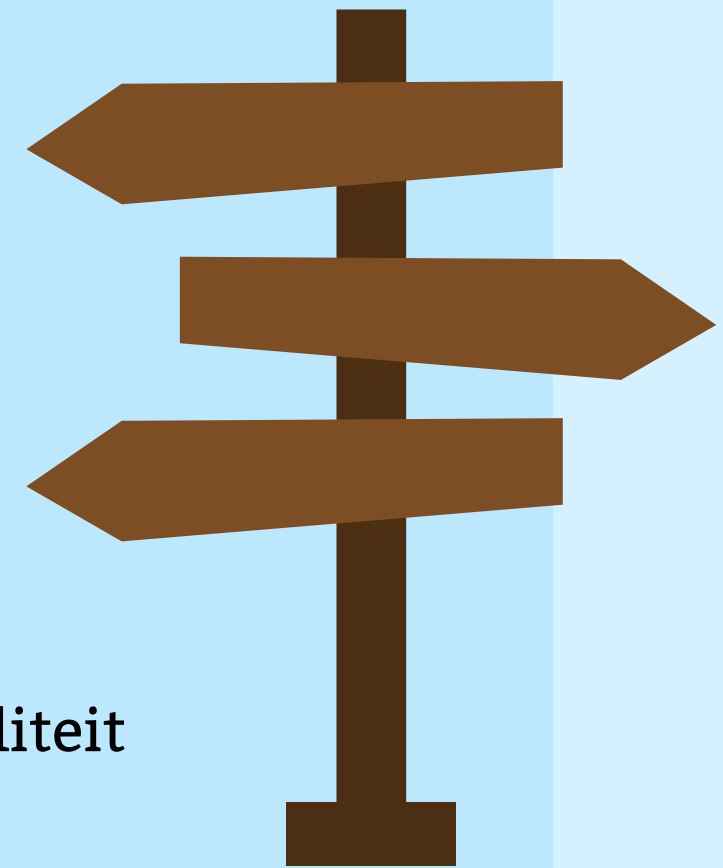
- Verdere implementatie van eindproducten faciliteren bij gemeenten
- Verdere aandacht voor luchtvervuiling en bewustwording onder inwoners
- Organiseert GGD Haaglanden met OD Haaglanden een vervolgbijeenkomst over voortgang en implementatie eindproducten.

Derde en vierde kwartaal:

- Verdere uitwerking thema glastuinbouw
- Organiseert GGD Haaglanden met OD Haaglanden een vervolgbijeenkomst over voortgang en implementatie eindproducten.

Doorlopend in 2026:

- In te zetten op versteviging van samenwerkingen en uitbreiden van regionale netwerk luchtkwaliteit
- Verdere uitwerking geven aan thema glastuinbouw door aan te sluiten op bestaande netwerken

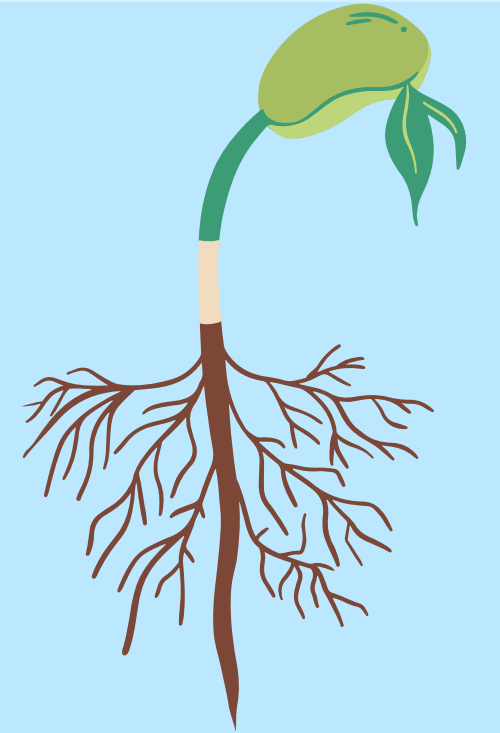
Randvoorwaarden en verantwoordelijkheden

Rollen en verantwoordelijkheden GGD Haaglanden 2026

GGD Haaglanden:

- Verdere ondersteuning bieden aan gemeenten voor implementatie van eindproducten in beleid.
- Vervolg geven aan de uitvoering van het thema glastuinbouw.
- Het opleveren van kaarten van blootstelling en emissie regio Haaglanden over 2023.
- Het opleveren van bijbehorende gezondheidscijfers over 2023.
- Beschikbaar stellen en onderhouden van digitaal platform om samenwerking te faciliteren.
- Versteving van het netwerk en samenwerkingen door contact te onderhouden met partners.
- Kennispartner en adviseur op luchtkwaliteit en gezondheid.

OD Haaglanden:

- Heeft opdracht vanuit Provincie Zuid-Holland (PZH) om uitvoering van het Schone Lucht Akkoord (SLA) te realiseren in de regio. In de uitvoering vertaalt zich dit tot het faciliterend en meedenkend optreden richting gemeenten op grond van het SLA.
- OD Haaglanden heeft besloten om dit breder te trekken dan alleen de SLA-deelnemers. Deze faciliterende rol richting de gemeenten op het verbeteren van luchtkwaliteit, pakt OD Haaglanden net als in 2024 en 2025 voor alle gemeenten in de regio.

PZH:

- Zet zich in voor een gezonde en veilige leefomgeving en heeft daarbij aandacht voor het onderwerp luchtverontreiniging.
- De PZH is, net zoals elke provincie in Nederland, deelnemer van het SLA, en streeft vanuit die positie de doelstellingen van het SLA na. Uitvoering hiervan heeft PZH belegd bij de omgevingsdiensten in de regio. OD Haaglanden is aangesteld als uitvoerder van deze taak in Haaglanden.

Inzet GGD Haaglanden

Wat we gaan doen: Uitvoering van eerder genoemde taken en verantwoordelijkheden, waarbij we commitment en ondersteuning vragen vanuit gemeenten regio Haaglanden.

Communicatie: Elk kwartaal communiceert GGD Haaglanden voortgang middels een updatemail aan gemeenten (gericht aan de beleidsambtenaren milieu en AAC-leden). Ook zal voortgang gedeeld worden in 3 bijeenkomsten die GGD Haaglanden organiseert in 2026. Het AB zal op de hoogte worden gesteld van de voortgang in het AB na zomerreces, en begin 2027 met eindnota en opgeleverde producten.

Wat vragen we van gemeenten?

Deelname aan Regionale aanpak luchtkwaliteit 2026

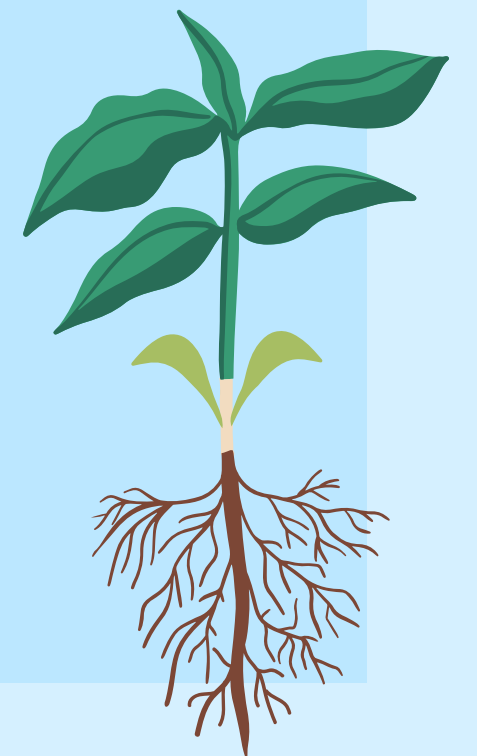
- Uren om deel te nemen aan bijeenkomsten om samenwerking voort te zetten en te verstevigen (3 dagdelen verspreid over 2026)
- Input en feedback op producten GGD Haaglanden (kaarten, emissiegegevens en gezondheidscijfers).
- Voor gemeenten die geïnteresseerd zijn in thema glastuinbouw: Input en feedback geven op tussentijdse producten, deelname en voorbereiding op overleggen. (30 uur)

Implementatie van eindproducten 2025

- Uren om binnen de gemeenten het eindproduct te implementeren in gemeentelijk beleid. Uren hiervoor zijn afhankelijk van het thema, aantal betrokken afdelingen en hoe voorgestelde aanpak valt binnen de gemeente
- Afstemming met relevante beleidsafdelingen, wethouders, raad informeren etc.

Kennis en expertise

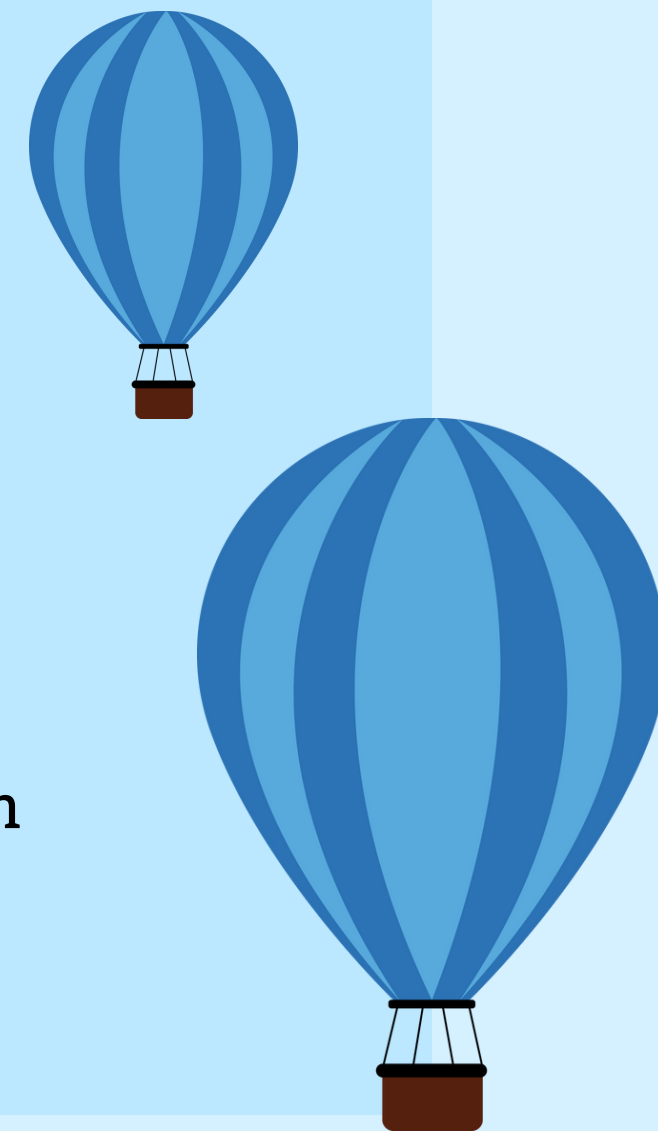
- Bereidwilligheid om ervaring vanuit je gemeente te delen met de regio. Dit gaat over inhoud, beleidsaanpak, werk op luchtkwaliteit. Samenwerking en van elkaar leren.

Wat levert het gemeenten op?

Net als luchtvervuiling over grenzen heen gaat, hebben goede samenwerkingen en uitvoeringen een rimpeleffect. Zo zal de Regionale aanpak luchtkwaliteit in 2026 het volgende opleveren:

- 1 Gezamenlijke kennis en expertise**
 - Gemeenten, GGD, provincies, omgevingsdiensten en onderzoeksinstituten hebben elk specifieke kennis (gezondheid, beleid, techniek).
 - Door kennis te bundelen, ontstaan betere analyses en effectievere maatregelen.
- 2 Regionale samenhang waardoor maatregelen op elkaar aansluiten**
 - Luchtkwaliteit stopt niet bij gemeentegrenzen, we hebben voor een groot deel te kampen met dezelfde bronnen en problematiek.
 - Goede afstemming voorkomt dat maatregelen in de ene gemeente teniet worden gedaan door beleid in een andere en zorgt ervoor dat maatregelen elkaar versterken.
- 3 Meer draagvlak door eenduidige communicatie**
 - Samenwerking maakt het makkelijker om inwoners, instellingen, overheid en bedrijven eenduidige informatie en adviezen te geven.
 - Een gezamenlijke aanpak vergroot het vertrouwen en de bereidheid van mensen om maatregelen te accepteren.

Rimpeleffecten door samen te werken aan schonere lucht

Het nemen van maatregelen op luchtkwaliteit heeft gevolgen op veel verschillende onderwerpen in de leefomgeving. Zo kunnen maatregelen op schoner en minder vervoer bijdragen aan een afname van geluidsoverlast, maatregelen op houtstook tot een afname op geurhinder en verduurzaming van de glastuinbouw op CO₂-reductie, verduurzaming van productieprocessen en circulaire economie. In 2026 worden deze 'meekoppelkansen' aanvullend verder uitgewerkt en verkend. Een aantal belangrijke zijn:

Schone mobiliteit:

- Verminderen van uitstoot door stimulering van elektrisch vervoer en fietsgebruik. Dit draagt ook bij aan het terugdringen van geluidshinder en het bevorderen van gezonde leefstijl (minder overgewicht door meer bewegen).

Stikstof:

- Luchtkwaliteitsmaatregelen overlappen met stikstofreductie, bijvoorbeeld door emissiebeperking in landbouw en verkeer.

Verduurzamingsopgave

- Energietransitie en isolatie van woningen verminderen emissies en verbeteren luchtkwaliteit.

Woningbouwopgave

- Nieuwe woningen vragen om een gezonde leefomgeving; luchtkwaliteit is een randvoorwaarde bij ruimtelijke planning.

Bijlagen

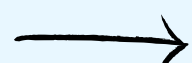
REGIONALE BLOOTSTELLING: WAAR KOMEN WE VANDAAN?

De huidige luchtkwaliteit is verantwoordelijk voor 3,5% van de ziektelast in Nederland. Haaglanden ligt daarbij boven het landelijk gemiddelde.

Regio Haaglanden (cijfers rapport 2023)

Aanbeveling

PM10 **18,3** $\mu\text{g}/\text{m}^3$

WHO **1** $\mu\text{g}/\text{m}^3$

EU 2030 **20** $\mu\text{g}/\text{m}^3$

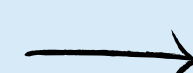
NO₂ **21,7** $\mu\text{g}/\text{m}^3$

WHO **10** $\mu\text{g}/\text{m}^3$

EU 2030 **20** $\mu\text{g}/\text{m}^3$

PM2,5 **10,2** $\mu\text{g}/\text{m}^3$

WHO **5** $\mu\text{g}/\text{m}^3$

EU 2030 **10** $\mu\text{g}/\text{m}^3$

PM10

Blootstelling Haaglanden: Ligt gemiddeld over de regio op 18,3 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (GGD, 2023)

Gezondheidsimpact: Van alle luchtverontreinigende stoffen veroorzaakt fijnstof de grootste ziektelast.

Belangrijke bronnen: Houtrook door particulieren, wegverkeer, industrie en bouw.

NO₂

Blootstelling Haaglanden: 21,7 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (GGD, 2023)

Gezondheidsimpact: Langdurige blootstelling kan een oorzaak zijn van astma bij kinderen.

Belangrijke bronnen: Wegverkeer, landbouw, mobiele werktuigen.

PM2,5

Blootstelling: Ligt op 10,2 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (GGD, 2023)

Gezondheidsimpact: Vroegtijdig overlijden, veroorzaken en verergeren van o.a. COPD, longkanker en hart- en vaatziekten.

Belangrijke bronnen: Houtrook door particulieren, wegverkeer, mobiele werktuigen, bouw en industrie.

Samen voor schone lucht in
Haaglanden

Blootstelling en gezondheidsschade Haaglanden (rapport 2023)

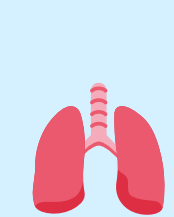
Blootstelling aan stikstofdioxide en fijnstof is hoger dan gemiddeld in Nederland
Dit veroorzaakt hoge ziekte- en sterftelast

 Inwoners in Haaglanden roken **5 sigaretten** per dag mee.

Luchtvervuiling veroorzaakt in Haaglanden een hoge ziektelast

 23% van alle astmagevallen bij kinderen

14% van alle longkankergevallen

19% van alle hartinfarcten

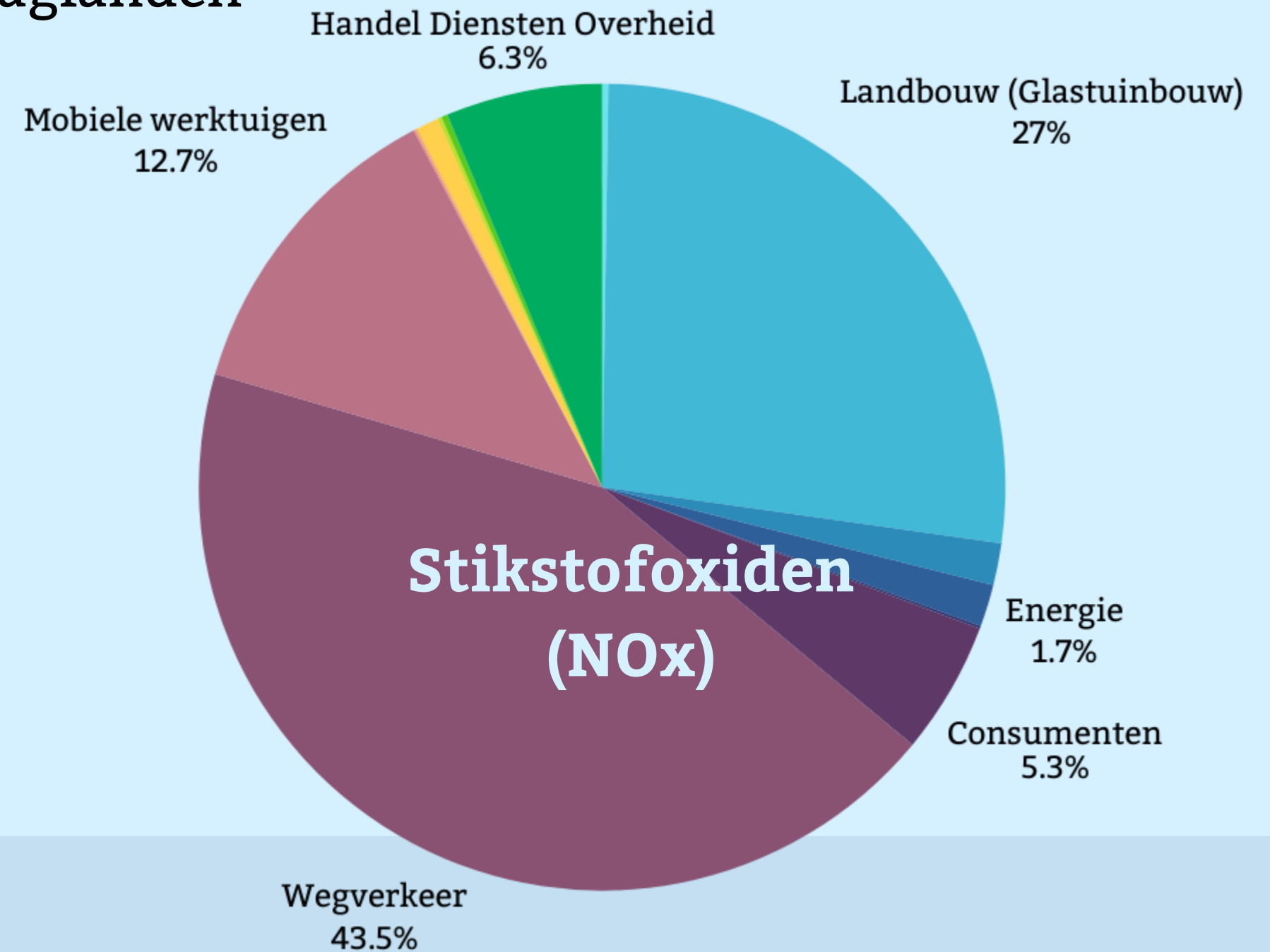
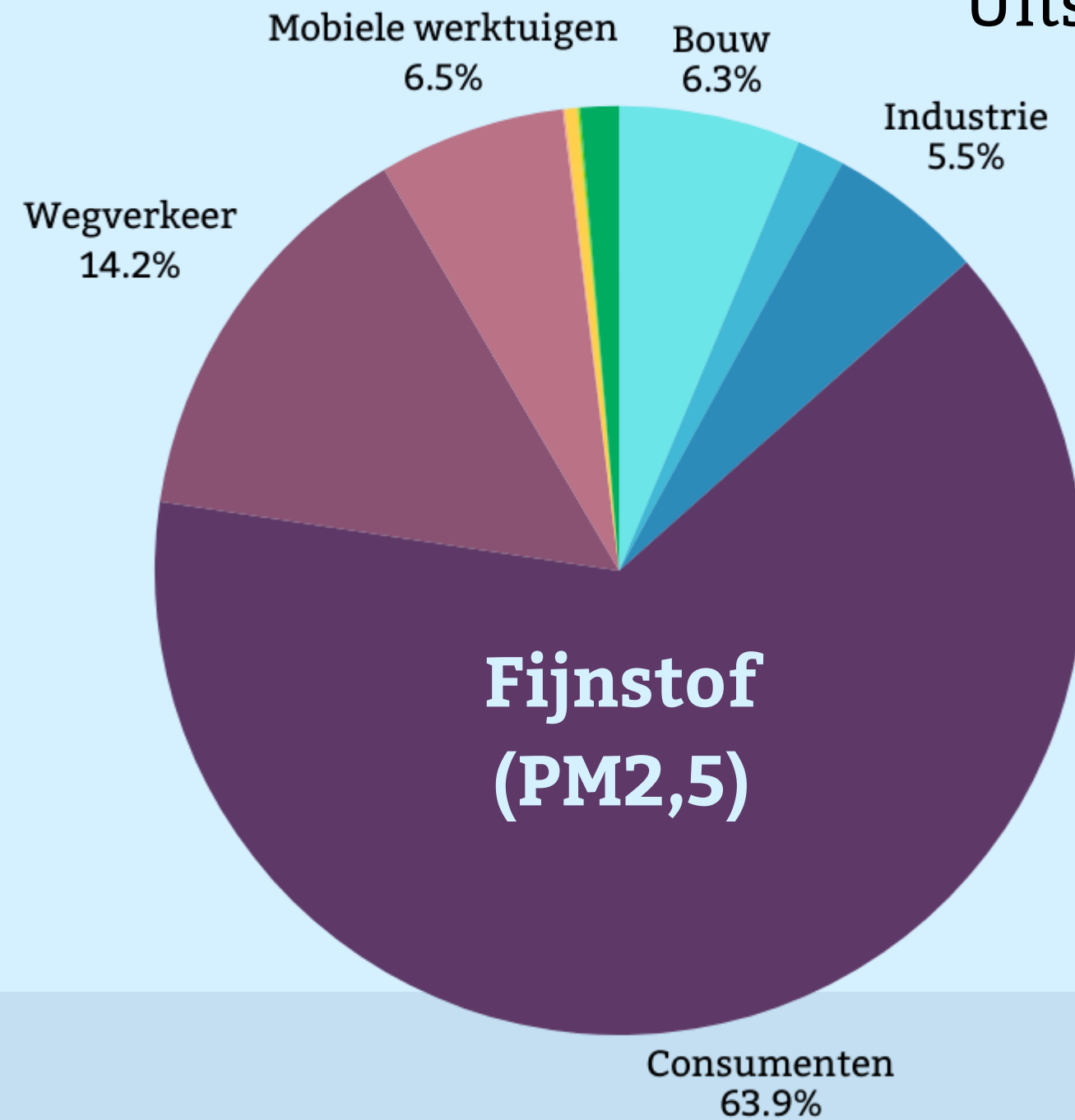

Vroegtijdige sterfte Haaglanden: **375** dagen

Uitstoot bronnen van luchtvervuiling Haaglanden (rapport 2023)

Uitstoot in Haaglanden

Luchtvervuiling komt deels door **lokale uitstoot** waar we regionaal en lokaal wat aan kunnen doen!